60th Kerala School Kalolsavam, Nov 28 - Dec 1, 2019 _ Kasaragod

Item Code: 801 **Participant Code:** 13

प्रकृति: पाठयति

"परोपकाराय फलन्ति वृक्षा:
परोपकाराय वहन्ति नद्या: ।
परोपकाराय दुहन्ति गाव:
परोपकारार्थ मिदं शरीरम् ॥"

अस्माकं प्रकृतिमाताया: महत्वं प्रतिपादितवन्तुम् एकम् सुभाषितम् अस्ति इदम्। वृक्षा:, नद्या:, गाव: एतत् सर्वम् प्रकृतिया: वरदानं ~~द्वितीये~~ ~~अर्थे~~ ~~या~~प्रकृति: अस्ति। एतत् सर्वम् अस्माकं जीवनम् मनुष्याणां प्रति सम्मानरूपेण अथवा मनुष्याणां कल्याणाय अर्पयन्ति। अत: मनुष्याणां कर्म: इह परोपकारमिति एतत् सुभाषितम् उद्घोषयन्ति। एतत् एव प्रकृतिमाताया: सर्वप्रथमं पाठम्। परोपकार:।

अस्माकं पूर्विका: प्रकृतिसंरक्षण विषये दत्तश्रद्धा: आसन्। ते प्रकृतिम् देवतारूपेण अपश्यन्। ते सर्वे पक्षिमृगान्, वृक्षान् एतत् सर्वानां पूजनम् अकुर्वन्। एतत् केवलं पूजां न

आसीत् । पाठनं आसीत् । प्रकृतिमातया दानं, दण्डं, भेदं, सामं, परोपकारं, क्षमा, स्नेहं, दया, करुणा सर्वं गुणान् अपठन् । प्रकृतिः सर्वे समये शान्त उष्मल रूपे पश्यन्ति । प्रकृतेः सर्वं जीवजालान् अपि परस्पराश्रयेण जीवयन्ति । न केवलं पक्षीमृगान् वृक्षान् अपि । एतत् सर्वं दृश्यन् ते परस्पर स्नेहेण जीवनं कुरुत । तेषां वीक्षणक्षमता अस्माकं साहित्यसम्पत् तथा शास्त्रविज्ञानस्य पोषणं अकुर्वन् ।

वयं प्रकृतियाः एक एकं ~~वस्तुओ~~ वस्तुतायां दृष्टां खलु । चित्रपतङ्गाः, तस्य वर्ण शोभन दृश्यं नयनमनोहरमेव । प्रथमं ते ~~की~~ कीडरूपेण सस्यों पश्यन्ति । अन्ते ते सुन्दर चित्रपतंङ्गाः ~~अ~~ भवति । ते आकाशनीलिमा पश्यन् सस्यानां प्रति ~~स्नेहबन्धं~~ स्नेहबन्धं कुर्वन् उल्लासयन्ति दिनं परितः ते कीडा भवति एतत् चिन्ता पतङ्गानां नास्ति । अद्य तं पतङ्गम् अस्ति अतः ते उल्लासयन्ति । सूक्ष्मेण द्रष्टुम् तु मनुष्याणां प्रति चित्रपतङ्गाः एकम् सुन्दरम् आशायं प्रकटति ।

अस्माकं भूतं किम् भवेत् एतत् चिन्तायां परिभवं ~~परिश्रमं~~ मास्तु। अद्य युवां किम् अस्ति। तस्य चिन्तां करणीयम्। अतः वयं किमर्थम् अस्माकं भूतं प्रति दुःखभावेन चिन्तनं करणीयम्? एतत् शशाङ्कस्य दर्शनं करो। ते गूढावनांतराणां अपि उल्लासंयति। सस्यांश्च भोजनं करोति। एकदा सः कस्मिन् वन्यमृगाणां भोजनरूपेण दृश्यन्ति एतत् चिन्ता तस्मिन् नास्ति। अतः मनुष्यां अपि अस्माकं कर्मनिर्वहणं अद्य करणीयम् भविष्यस्य चिन्तां विना। अस्माकं सुपरिचित परोपकारी एव वृक्षाः। तस्मान् श्रोतस्सां पश्यतु। वयं वृक्षस्य पुष्पाणि, पत्राणि एतत् सर्वम् आस्वादयति। तस्य श्रोतस्सां न। श्रोतस्सां न तु वृक्षान् न। वृक्षं कयं पिबति, कयं तिष्ठति। परन्तु एतत् विषयं श्रोतस्सानां दुःखस्य कारणं न सम्भवति। वै सर्वे काले तत् वृक्षस्य संरक्षणं कुर्वन्ति। कर्मफल चिन्तां विना वै परोपकारं कुर्वन्ति। वृक्षान् पश्यतु। प्रचण्डनस्य समये ते स्वयं तेषां ~~शिरस्स~~ शिरोधननं कुर्वन्ति। किमर्थ?

तस्य स्वत्यसंरक्षणाय। तर्हि मन्दमारुतस्य समये अपि ~~बै~~ ते ~~शिरोधव नेवां~~ प्रवाहभागे उल्लसन् नर्तयति। एतत् वृक्षः-मारुत बंधं सूचयति। अतः वयं मनुष्याः अपि परेषां बहुमानं करणीयम्। एतत् सर्वाणां अपरं नद्याः अस्माकं जीवनस्य प्रतीकम् एव। तस्य प्रवाहम् अस्माकं जीवनस्य प्रवाहम् सूचयति। तस्य प्रवाहपाथायां कथिविदानि तडस्थान् पत्थर रूपेण दृश्यन्ते। एतत् सर्वं सहित्य एव ते प्रवहन्ति। अस्माकम् जीवने अपि कति प्रश्नाः संभवाम। तस्यां न पश्यतु। जीवनस्य श्रेष्ठोधार ~~पथ्यां~~ पाथां चलतु। प्रकृत्यपि एकम् महनीयं उदाहरणं ~~अ~~वयं आधुनिक मनुष्याणां कृते प्रदर्शयन्ति। सा मनुष्यहितायाः तिष्ठति। मनुष्यां कति उपहाराणि हि करोति। तर्हि वयं स्वार्थी मानवाः किम् करोति ? एतत् ~~अ~~ मातायाः विशालहृदयस्य सूचकम् अस्ति। कर्मफल विहीन चिन्तायाः हि सूचकं अस्ति।

प्रकृतिसंरक्षण विषये दत्तश्रद्धाः अस्माकं पूर्विकाः केवलं कर्मेन न आहित्येन सह प्रकृत्याः महत्वं प्रतिपादितवान् । वयं सर्वे ज्ञातव्यम् संस्कृते अतिमनोहर एव सुभाषितम् । यत

"भाषासु मधुरा मुख्या
दिव्या गीर्वाण भारती ।
तस्यां हि काव्यं मधुरं
तत्रां हि सुभाषितम् ॥"

एतत् भगवत्गीतायाः वचनमेव । सुभाषितानां कृते । सुभाषितेन न पशुमृगेन प्रकृत्याः पाठानां अध्ययनं अस्माकं पूर्विकाः कृतवन्तः ।

"उद्यमेन हि सिध्यन्ति
कार्याणि न मनोरथै ।
न हि सुप्तस्य सिंहस्य
प्रविशन्ति मुखे मृगाः ॥"

एतत् सुभाषिते सिंहेन कर्म-निर्वहणस्य प्राधान्यं उद्घोषयन्ति ।

आधुनिक काले वयं बहवः स्वार्थी मानवाणां दुकर्म द्रष्टुं शक्नुम। तेषां कृते समयं नास्ति, अन्यानां। केवलं स्वकार्यं। तस्यां प्रकृतियाः पाठनाय समयं नास्ति। ते सर्व प्रकृतिसम्पदायाः नाशनं कुर्वन्ति। नद्याः, वृक्षाः, वनाः, सर्वं जीवजन्तुवः अपि मनुष्यस्य कर्मफल अनुभवाः अस्ति। एतत् कर्मेण तेषां अवस्था बहुदा शोचनीय अस्ति। तेषां कर्माणि दृष्टुं स्वमानवं सन्देहं कुर्वन्ति एताः अस्माकं पूर्विकसम्पदायाः वा न ? अस्माकं पूर्विकाः अस्मिन् अवसरे जीवन्ति नु तेषां अवस्था किम् भवेत् इति न उत्तरम्।

केवलं प्रकृतिमातुः अस्माकं कर्माणां अनुभवं कुर्वन्ति। हृदयहीन आधुनिक मनुष्याणां प्रति सा उग्ररूपिणी तथा प्रकृतिक्षोभ रूपेन दृश्यन्ते। तेषां एकम् उत्तमम् उदाहरणमेव अस्माकं केरलं द्विसहस्त्र अष्टादश तमे वर्षे द्रष्टुं प्रलयम्। एतत् अन्यतमं आशयं उद्घोषयन्ति। प्रकृतिः वयं मातृरूपेण तथा स्त्रीरूपेण

पश्यन्ते। स्त्री सर्वसहनी एव वचनम्। आधुनिक युगे स्त्रीयाणां कृते सम्भवानि दुष्टकर्माणि अस्माकं राष्ट्रम् उन्नतस्नानम्? अलङ्करोति। स्त्री तथा माता सर्वं सहनी न घोररूपिणी च सत्यं वयं पश्याम। मानवानां प्रति अन्यं आशयं हि एतत् जलोप्लवम् उद्घोषयन्ति। अस्माकं प्रकृतियां कृते हीन प्रवृत्तिया: अस्माकं नाशनं करोति। प्रकृति: न तु वयं न पृथ्वी न।

अस्माकं संस्कृति, भारत संस्कृति सर्वाणां नन्मां इच्छति। संस्कारशून्य आधुनिक मनुष्या: अस्माकं पैतृकाय एकं लज्जावह भारमेव। इदम् एव उचितसमयं प्रकृतिम् पुन: आगच्छतुम्। एतत् चिन्तां नास्तु तु नाशस्य प्रतीक्षा एव करणीयम्। प्रकृति: अस्माकं प्रति प्रदर्शयन् कार्याणां आत्मज्ञानं कृतं मनुष्यस्य जीवनम् सम्पुष्टो जायेत। सर्वा चराचाराणां हिताय तु एतत् हीनप्रवृत्तिकर्माणं मास्तु। प्रकृति एव वयं। वयमेव प्रकृति। एतत् चिन्ता मनुष्याणाम् उद्बोधयन्ति न तु श्व:

किम् भवेत् इति प्रवचनम् न करणीयम् नाश: एव। सर्वेषां सुख एव अस्माकं सुखं। सर्वेषां सुखिनाय प्रकृतिया: संरक्षणं कुरु। प्रकृतिया: अस्माकं गुरु:। तस्य संरक्षणं अस्माकं कर्तव्यमेव।

"सर्वे भवन्तु सुखिन:
सर्वे सन्तु निरामया:।
सर्वे भद्राणि पश्यन्तु
मा कश्चित् दु:खभागभवेत्॥"

प्रकृतिया: पाठनम् कृत्वा भविष्ये आनमानाय मानवाणां सुखिनाय प्रार्थनाम् करोतु।